

KONTAKTNÍ CENTRUM PREVENT POMÁHÁ I PANU F.

Začátkem roku 2011 proběhlo bez zájmu médií schválení strategie protidrogové politiky ČR na příští dva roky. Jejím hlavním cílem je snížit míru experimentálního a příležitostného užívání drog mezi mladými lidmi, **snížit rizika spojená s užíváním drog**, snížit dostupnost drog. Co si ale pod tím konkrétně představit zřejmě tuší málokdo.

Rádi bychom vám tedy na příkladu klienta Kontaktního centra Prevent (www.os-prevent.cz) ukázali, jak tato zařízení pomáhají naplňovat vládou ČR schválenou **protidrogovou strategií** na poli **snížování rizik** spojených s užíváním drog.

Pan F. je 27ti letý muž s pestrá minulostí. Drogy bere dvanáct let, začínal jako většina ostatních – alkoholem a cigaretami. Během studia na střední škole začal přidávat snadno dostupnou marihuanu, díky které se dostal do kontaktu s dealery dalších společensky více nebezpečných drog (pervitin, heroin atp.). Zhruba v 17ti začal injekčně užívat pervitin, během následujících let ale stihl vyzkoušet řadu dalších nelegálních drog. V současné době nejvíce užívá heroin nebo jeho uměle vyrobenou náhražku (Subutex), vše užívá injekčně. Drogy se postupně dostávaly na první místo v žebříčku jeho životních hodnot. V současné době splňuje kritéria člověka **závislého na drogách**. V důsledku užívání drog postupně nedostudoval, nepracuje, rodiče jej vyhodili z bytu na ulici, páchá trestnou činnost, neplatí zdravotní ani sociální pojištění, má dluhy v řádu sta tisíců, nemá vlastní doklady, nepobírá žádnou z dávek sociálního zabezpečení, není registrován na úřadu práce, v neposlední řadě se mu zhoršuje zdravotní i psychický stav, zhruba jednou za čtvrt roku vyhledává akutní lékařskou pomoc. Za trestnou činnost má vyměřen trest obecně prospěšných prací, který zatím nevykonává. Díky tlaku rodičů vyzkoušel 2x pobytovou léčbu v psychiatrické léčebně a terapeutické komunitě, ani jednou však léčbu nedokončil a na vlastní žádost z léčby odešel. Sám zatím nemá potřebu svou situaci týkající se užívání drog měnit. Zároveň nemá přílišnou důvěru v žádné instituce.

Co s takovou situací nyní dělat?

Uvádíme několik variant, se kterými se opakovaně ve společnosti setkáváme, jako s nejlepšími možnostmi řešení... Není to ale ve skutečnosti tak jednoduché, jak se na první pohled zdá:

Varianta 1: Zastřelit nebo jinak fyzicky zlikvidovat, aby dále ne parazitoval v naší společnosti.

Radikální populistické řešení, které ale nemá nic společného s realitou – v běžném životě toto řešení nelze legálně zrealizovat a situaci nijak neřeší.

Varianta 2: Nechat takového člověka svému osudu, může si za to přece sám, tak proč mu ještě pomáhat?

Logické, ale pro společnost v důsledku velmi drahé řešení. Pan F. pravděpodobně bude dál pokračovat v rizikové způsobu života – v důsledku nás všechny bude jeho chování stát daleko více prostředků, než je nutné (trestná činnost, zdravotní komplikace atd.).

Varianta 3: Zavřít ho, až zčerná – nejlépe do vězení nebo alespoň do léčebny.

Opět logický argument, bohužel obtížně realizovatelný. Panu F. uvěznění skutečně hrozí, pokud neodpracuje trest obecně prospěšných prací do stanovené lhůty jednoho roku. Má zatím ale dostatek času, takže může být v klidu. Za další trestnou činnost není dosud obviněn, v tuto chvíli ho nikdo násilně uvěznit nemůže. Nemá ani **soudně nařízenou ústavní léčbu**, do léčebny ho **proti jeho vůli nikdo nedostane**. Pro společnost však ani toto řešení není finančně příliš výhodné. A vůbec neřeší otázku, co s panem F. bude za zhruba 2 roky po návratu z výkonu trestu – myslíte, že povede spořádaný život?

Varianta 4: Zmírnit důsledky jeho rizikového chování a společenských nákladů formou poskytování levných a pro klienta zajímavých služeb.

Sice dlouhodobé, ale pragmatické řešení vycházející z předpokladu, že i takovýto člověk je schopen na sobě i společnosti **páchat menší škody**, než je nutné. K tomuto účelu pak také slouží **kontaktní centra spolu s terénními programy**.

Cílem těchto služeb je vyhledat a udržovat v kontaktu takto problémové uživatele drog, kteří v současné době nechťejí měnit svůj dosavadní způsob života. Následně pak u nich **snížovat rizika spojená s užíváním drog** a drogovou problematikou tak, aby nás všechny řešení této problematiké oblasti stálo **co nejmenší finanční prostředky**. Služby nabízet do doby, než klient dospěje do fáze, kdy bude chtít svůj život společensky přijatelným způsobem – ideálně abstinovat od drog.

Cíl služeb směřuje k:

- **minimalizaci zdravotních a sociálních rizik** spojených s užíváním drog na straně uživatelů těchto látek
- **ochraně většinové společnosti („neuživatelů drog“)** před negativními dopady souvisejícími s užíváním návykových látek
- celkovému **zmírnění zdravotně sociálních dopadů** souvisejících s drogovou problematikou

K naplnění tohoto cíle nabízíme klientům širokou paletu služeb. Hlavní nabídka služeb je soustředěna hlavně na snižování rizik spojených s užíváním drog u nejrizikovější skupiny klientů - injekčních uživatelů drog. Našemu klientovi (panu F.) proto hlavně nabízíme:

- **poradenství** v oblasti **Harm Reduction** (zaměřené na snižování rizik spojených s užíváním drog tak, aby pan F. nenakazil sebe nebo někoho ze svého okolí některou z infekčních chorob, aby jeho tělo vydrželo v relativně zachovalém stavu do doby, než bude chtít svůj život změnit, aby nemusel zbytečně vyhledávat nákladnou lékařskou péči atp.)
- **výměnný program** pro uživatele drog sloužící jako prostředek kontaktu s touto rizikovou skupinou uživatelů drog (výměna injekčních stříkaček a jehel, poskytnutí dezinfekce, filtrů, injekční vody, kondomů,..) - díky této službě nás pan F. poprvé vyhledal...
- panu F. provádíme cca 2x ročně **orientační test** z kapilární krve ("krev z prstu") na výskyt závažných infekčních onemocnění, kterými je jako injekční uživatel drog nejvíce ohrožen. Jedná se zejména o viry HIV (způsobující onemocnění AIDS), a žloutenek typu B, C - pokud testy vyjdou reaktivně, je odkázán do příslušných zdravotnických zařízení
- základní **zdravotní ošetření** (panu F. byla tato služba poskytnuta mnohokrát za dobu užívání, byly mu ošetřeny menší rány po celém těle, při větších obtížích byl odkázán k lékaři)
- **poradenství** v oblasti užívání drog a závislosti pro uživatele i jejich sociální okolí - rodiče, příbuzní, známí...Matka pana F. nás kontaktovala při jeho prvním pokusu o umístění do léčby, v rámci poradenství jí byly sděleny veškeré informace týkající se zneužívání návykových látek, byla s ní probírána jejich aktuální situace v rodině a poskytnuta podpora a ocenění za prováděné kroky, které si matka spolu se synem vytýčila
- zprostředkování **detoxu a léčby drogových závislostí** – také díky našim intervencím pan F. nastoupil do první léčby s ukázkovou spoluprací a pozitivním doporučením z K-centra. Léčbu však nedokončil. Tento proces s ním opakujeme zhruba 1x / 2 roky – úspěchem je skutečnost, že se pokaždé prodlužuje délka pobytu klienta v léčebném prostředí, i když prozatím žádnou léčbu úspěšně nedokončil.
- **sociální práce** - v průběhu celé drog. kariéry pana F. mu bylo poskytováno poradenství a asistence při jednání s úřady, hledání práce, ubytování

Prostřednictvím služeb kontaktních center se například **zabraňuje šíření nebezpečných infekčních onemocnění** mezi klienty, ale i mezi drogami nezasaženou populací. Kontaktní centra také **motivují klienty ke změně jejich rizikového chování** včetně nástupu do léčebných zařízení a podobně.

Varianta 5: Jiné, zázračné, funkční a definitivní řešení.

Bohužel takové řešení pro naši cílovou skupinu zatím nemáme...

Kontakt:

Mgr. Daniel Randák

vedoucí zařízení KC Prevent Strakonice a Prachatice

Komenského 174, Strakonice, 386 01

Primátorská 76, Prachatice, 383 01

Tel.: 383 322 357 (St.); 388 310 147 (Pt.)

M: 606 515 187

E: randak@os-prevent.cz

W: www.os-prevent.cz